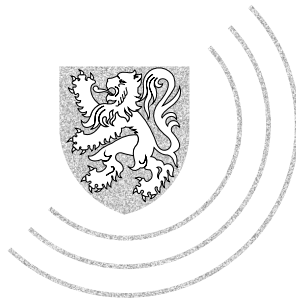

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **210** (2009-2010) – Nr. 5
ingediend op 15 december 2009 (2009-2010)

Beleidsnota

Armoede

2009-2014

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid,
Gezin en Armoedebeleid
uitgebracht door de dames Marijke Dillen en Cindy Franssen

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Tom Dehaene.

Vaste leden:

de heer Tom Dehaene, de dames Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;
de heer Peter Gysbrechts, mevrouw Vera Van der Borght;
mevrouw Marijke Dillen, de heren Felix Strackx, Erik Tack;
de heer John Crombez, mevrouw Mia De Vits;
de dames Lies Jans, Helga Stevens;
mevrouw Patricia De Waele;
mevrouw Mieke Vogels.

Plaatsvervangers:

de dames Sonja Claes, Griet Coppé, Kathleen Helsen, Tinne Rombouts;
de dames Gwenny De Vroe, Lydia Peeters;
de dames Gerda Van Steenberge, Linda Vissers, de heer Wim Wienen;
mevrouw Güler Turan, de heer Bart Van Malderen;
de dames Sophie De Wit, Danielle Godderis-T'Jonck;
mevrouw Ulla Werbrouck;
de heer Bart Caron.

Stukken in het dossier:

- 201** (2009-2010) – Nr 1: Beleidsnota
– Nrs. 2 t.e.m. 4: Met redenen omklede moties

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting door mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding.....	4
1. Armoede	4
2. Armoede in Vlaanderen	4
2.1. Werk	4
2.2. Inkomensarmoede	4
2.3. Wonen, energie en water	4
2.4. Onderwijs en vorming.....	4
2.5. Samenleven.....	5
2.5.1. Participatie	5
2.5.2. Vakantie.....	5
2.6. Gezondheid, sociale zekerheid en bijstand.....	5
3. Beleidshefbomen	5
4. Doelen.....	5
II. Bespreking	7
1. Uiteenzetting door mevrouw Cindy Franssen.....	7
2. Uiteenzetting door mevrouw Vera Van der Borgh.....	8
3. Uiteenzetting door mevrouw Güler Turan.....	9
4. Uiteenzetting door mevrouw Mieke Vogels	10
5. Uiteenzetting door mevrouw Lies Jans	11
6. Antwoord van de minister	11
III. Met redenen omklede moties.....	14

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid besprak de beleidsnota Armoede 2009-2014 op 24 november 2009 en op 1 december 2009.

I. TOELICHTING DOOR MEVROUW INGRID LIETEN, VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN INNOVATIE, OVERHEIDSINVESTERINGEN, MEDIA EN ARMOEDEBESTRIJDING

1. Armoede

Bestrijden van armoede is een van de absolute prioriteiten van deze Vlaamse Regering.

Armoede heeft talrijke dimensies en is veel meer dan onvoldoende inkomen. Het armoedebeleid bestrijdt niet de personen die in armoede leven, maar wel de mechanismes die mensen uitsluiten.

Armoedebestrijding rust op zeven fundamenteën, die in acht moeten worden genomen bij elke beleidsbeslissing: empowerend, participatief, preventief, integraal, inclusief, volgehouden en evaluatief beleid.

2. Armoede in Vlaanderen

2.1. *Werk*

In 2007 zat 3 percent van alle werkende Vlamingen onder de armoederisicogrens. Twee derde of 66,3 percent van wie in Vlaanderen in een werkloos huishouden met kinderen woont, bevindt zich onder de armoederisicogrens.

2.2. *Inkomensarmoede*

Armoede is meer dan een gebrek aan inkomen. Bijna 14 percent van de Vlamingen leeft volgens de Vlaamse armoededrempel in armoede.

2.3. *Wonen, energie en water*

Huurders lopen een groter armoederisico dan woningeigenaars gezien het inkomensaandeel dat besteed wordt aan de woonkosten.

Het aantal afsluitingen voor elektriciteit steeg van 749 in 2006 tot 1429 in 2008. Het jaarlijkse aantal afsluitingen voor gas steeg in dezelfde periode van 1222 tot 3387.

2.4. *Onderwijs en vorming*

De kwaliteit van het Vlaamse onderwijs staat binnen Europa aan de top. Tegelijk dient erop gewezen dat de participatie van kleuters uit gezinnen in armoede lager is dan van kleuters uit geschoolde gezinnen. Zulks leidt tot een negatieve scholingsspiraal.

De kans op vertraging is bij kinderen van laaggeschoolden in het eerste leerjaar tienmaal hoger dan bij kinderen van hooggeschoolden. Aan het einde van het lager onderwijs is die kans toegenomen.

Gemiddeld haalt één op twee jongeren een diploma hoger onderwijs. Eén op vier jongeren uit een migrantengezin haalt een diploma hoger onderwijs. Eén op zes jongeren uit een laaggeschoold gezin haalt een diploma hoger onderwijs. Vier op vijf jongeren uit een hooggeschoold gezin halen een diploma hoger onderwijs. De conclusie luidt dat bijna geen jongere uit de lagere sociale klassen een diploma haalt dat toegang verleent tot het hoger onderwijs.

2.5. Samenleven

Mensen in armoede ervaren uitsluiting op verschillende levensdomeinen. Deze komen vaak samen voor, waarbij uitsluiting op één domein zowel het gevolg als de oorzaak is van uitsluiting op andere domeinen.

2.5.1. Participatie

Slechts 0,5 percent van alle hooggeschoolden neemt geen deel aan maatschappelijke activiteiten. Onder de laaggeschoolden bedraagt dat 20 percent. Met maatschappelijke participatie bedoelt men deelname aan het maatschappelijke leven, interactie in het culturele leven en deelname aan het verenigingsleven.

2.5.2. Vakantie

Eén op zeven personen nam in 2006 geen vakantie. Onder de 20 percent laagste inkomens bedroeg dat twee op vijf.

2.6. Gezondheid, sociale zekerheid en bijstand

Zonder sociale transfers zit 36 percent van de bevolking onder de armoededrempel. Het aantal personen dat recht heeft op een vervangingsinkomen binnen alle doelgroepen neemt toe. De cijfers in de beleidsnota zijn cijfers uit 2007. Gezien de financiële en economische crisis valt te vrezen dat deze cijfers nog zullen toenemen.

De harde werkelijkheid is dat de gezondheid lijdt onder een te laag inkomen. Wie in armoede leeft, is vaker en langer ziek, en sterft vroeger. In een kansarm gezin is de kans op een vroeggeboorte hoger. Kinderen uit een kansarm gezin, lopen gemakkelijk groeiachterstand op. In kansarme gezinnen valt kindersterfte vaker voor.

Schaamte, onvoldoende of verkeerde informatie over de dienstverlening, en wachtlijsten zijn knelpunten die de drempel tot de maatschappelijke dienstverlening verhogen.

In 2008 stonden 135.705 Vlamingen geregistreerd met afbetalingsmoeilijkheden. Er waren 60.251 dossiers van schuldhulpverlening in behandeling. Tachtig instellingen kampten met een wachtlijst van vier maanden.

3. Beleidshefbomen

Het beleid zal worden uitgevoerd door middel van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding en de netwerkmethodie met de stakeholders.

4. Doelen

De verschillende doelstellingen vallen onder twee grote kaders: het Pact 2020 met de ViA-doelstellingen (ViA: Vlaanderen in Actie) en de Decenniumdoelen.

Onder Pact 2020 vallen twintig doelstellingen, verdeeld over vijf thema's. Het uiteindelijke doel is Vlaanderen naar de Europese top leiden. Het ViA-atelier 'Solidariteit tegen armoede en sociale uitsluiting' vermeldt de volgende doorbraken als vuist tegen armoede: (1) de laagste gezinsinkomens moeten hoger, (2) een samenhangende strategie van armoede op lange termijn, (3) diverse actoren vormen beleidsnetwerken, (4) kennis over armoede moet blijvend verzameld en (5) kennis over armoede moet breed verspreid.

Meerdere maatschappelijke actoren beschouwen de Decenniumdoelen als de minimaal na te streven doelstellingen in de strijd tegen armoede. De zes Decenniumdoelstellingen

zijn: (1) halvering van de gezondheidsongelijkheid tussen arm en rijk, (2) halvering van het aantal gezinnen waar niemand werkt, (3) voor elk gezin minstens een inkomen dat de Europese armoederisicodrempel bereikt, (4) toename van het aantal goede en betaalbare huurwoningen met 150.000 eenheden waarvan minstens de helft sociale woningen zijn, (5) daling tot 3 percent van laaggeletterdheid en laaggecijferdheid bij jongeren, in alle onderwijsvormen en voor alle jongerengroepen, en (6) verbreden van netwerken voor mensen in armoede.

De overheid kiest expliciet voor een samenhangende strategie van armoede op lange termijn. Het decretaal bepaalde permanente armoedeoverleg vormt het uitgangspunt voor de dialoog in Vlaanderen. Het accent wordt gelegd op (1) kinderen en hun gezin en (2) ouderen in armoede en vereenzaming. In België leeft 19 percent van de kinderen aan de armoedegrens. In Vlaanderen leeft 6,3 percent van de kinderen onder de armoedegrens. Het overleg moet leiden tot het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding.

Er is zowel een horizontaal als een verticaal permanent armoedeoverleg. Het horizontale armoedeoverleg moet zich ontwikkelen tot een innovatieve denktank die ideeën aanreikt om armoede uit te sluiten. De aandachtsambtenaren per beleidsdomein spelen hierin een belangrijke rol.

Het verticale overleg wordt georganiseerd per beleidsdomein en wordt aangestuurd door de over het beleidsdomein bevoegde minister. Bovenop de reguliere taken legt minister Ingrid Lieten het verticale overleg in haar beleidsdomein volgende streefdoelen op: een eenduidige manier van werken en rapporteren voor alle beleidsdomeinen, armoedebestrijding moet vervat zitten in alle beleidsnota's en beleidsbrieven en er komt een pool van opgeleide ervaringsdeskundigen die administratie, beleidsverantwoordelijken en organisaties ondersteunen.

Binnen het verticale overleg moet werk worden gemaakt van de budgetten die de verschillende ministers zullen investeren in de strijd tegen armoede. Daarvan wordt verslag uitgebracht in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding en in de beleidsbrieven.

De strijd tegen armoede is een zaak van iedereen en moet op verschillende beleidsniveaus gevoerd worden. Op Europees niveau dient de kinderarmoede in 2010 aangepakt te worden in het kader van het Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting. Vlaanderen zal binnen Europa streven naar bruikbare indicatoren om armoede en welzijn te meten.

Inzake interfederale samenwerking wordt het samenwerkingsakkoord betreffende de bestending van het armoedebeleid in België herbekeken. De minister zal erover waken dat de manier waarop Vlaanderen armoede bestrijdt zijn weerslag vindt in het interfederaal akkoord.

Binnen de Interministeriële Conferentie (IMC) Sociale Integratie zal de minister vooral aandacht besteden aan alle agendapunten die nauw aanleunen bij armoedebestrijding en waarvoor de hefboomen in federale handen zijn. Voorbeelden zijn de discussie over het consumentenkrediet en de evaluatie van het huurwaarborgsysteem.

Het Nationaal Actieplan Sociale Insluiting is een rapport dat de federale overheid opstelt voor Europa. Vlaanderen waakt erover dat zijn indicatoren en aanpak opgenomen worden in dat actieplan. Het kan niet dat het federale niveau Vlaanderen oplegt hoe het armoede moet meten of bestrijden.

In Brussel treft armoede een kwart van de bevolking. In overleg met de Brusselse armoedeactoren wordt gewerkt aan een Vlaamse aanpak en hefbomen.

Kennis over armoede moet blijvend verzameld worden. In overleg met verschillende actoren wordt werk gemaakt van een armoedetoets: een checklist die bij het opstellen van nieuwe regels aangeeft of de armoede wordt bestreden.

Armoede- en welzijnsindicatoren moeten binnen Europa geharmoniseerd worden om aan kracht te winnen.

Indien binnen een bepaald beleidsdomein de behoefte ontstaat om kennis te verzamelen over armoede, zal wetenschappelijk onderzoek verricht worden in opdracht van de functioneel bevoegde minister en in samenspraak met de diensten van minister Ingrid Lieten.

Diverse actoren vormen beleidsnetwerken. Om het beleid te implementeren zijn de stakeholders nodig. De belangrijkste stakeholders zijn de verenigingen waar armen het woord nemen en het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen, het werkveld, de academici, de lokale bestuurders en de lokale partners. Minister Ingrid Lieten zal als coördinerend minister een meldpuntfunctie waarnemen. Stakeholders kunnen haar alle obstakels signaleren, maar ook voorstellen lanceren om drempels weg te nemen. Minister Ingrid Lieten zal over obstakels en voorstellen overleg plegen met de bevoegde ministers.

Om armoede begrijpbaar te maken moet elke Vlaming kunnen vatten wat armoede is en zich er een concreet beeld van kunnen vormen. Kennis moet voor een draagvlak zorgen, dat op zijn beurt maatschappelijke veranderingen moet schragen. Er is niet alleen behoefte aan meer kennis maar ook aan bewustwording.

Wie in armoede leeft, moet op de hoogte zijn van de regelgeving en van alle mogelijke hulp. Wie dergelijke kennis en vaardigheid ontbeert, zet een stap in de richting van armoede. Alle departementen moeten werk maken van toegankelijke communicatie en informatie, met bijzondere aandacht voor de kansarmen.

II. BESPREKING

1. Uiteenzetting door mevrouw Cindy Franssen

Mevrouw *Cindy Franssen* omschrijft de beleidsnota als toegankelijk. Alle cijfers bevestigen dat armoedebestrijding een grote uitdaging vormt. Beleid en academische wereld hebben al heel wat gemeten en onderzocht, en moeten beseffen dat het stilaan tijd wordt om tot actie over te gaan. Minister Lieten moet als coördinator van de strijd tegen armoede gebruikmaken van het gezag dat haar hoedanigheid als viceminister-president uitstraalt.

De beleidsnota gebruikt als uitgangspunt de multidimensionele definitie van armoede van professor Jan Vranken. Elke minister en elk beleidsniveau draagt zijn verantwoordelijkheid in de strijd tegen armoede.

In de inleiding bij de beleidsnota leest mevrouw Cindy Franssen dat de manier waarop de samenleving georganiseerd is, onherroepelijk tot sociale uitsluiting leidt. Armoede wordt met andere woorden als een onrecht en als een structureel maatschappelijk probleem aangezien. Het is heden ten dage bon ton om de verantwoordelijkheid voor de armoede bij de armen zelf te leggen. Aan het beleid om tegen deze theorie in te gaan.

Ondanks de grondwettelijk verankerde sociale grondrechten, moet het beleid ervoor zorgen dat die sociale grondrechten voor iedereen gelden. Als armoedebestrijding een absolute prioriteit is, moeten beleidsverantwoordelijken er resoluut voor durven te kiezen.

Rechten moeten volgens mevrouw Cindy Franssen zo snel als mogelijk automatisch toegekend worden. De geesten zijn gerijpt. Het is een onderdeel van het Vlaamse regeerakkoord. Minister Lieten dient haar collega-ministers op de hielen te zitten en kan daarbij rekenen op de steun van de spreekster.

De beleidsnadruk ligt op preventie. De nagestreefde doelstellingen zijn gebaseerd op Pact 2020 en de Decenniumdoelen. Opnieuw verklaart de spreekster aan de minister dat ze in haar een medestander heeft. De beleidshefbomen zijn weliswaar gebaseerd op de zes Decenniumdoelen, maar de spreekster dringt erop aan dat alle beleidsdomeinen een contextanalyse krijgen. Zo is armoede een niet onbelangrijk aandachtspunt in de landbouwsector.

De beleidsnota zal logischerwijze voornamelijk worden uitgevoerd door middel van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding. Het permanent armoedeoverleg legt twee belangrijke bijkomende accenten: kinderen en hun gezin, en ouderen in armoede en vereenzaming. Welke middelen zullen daarvoor worden vrijgemaakt? Is daarover overlegd met de bevoegde ministers?

De beleidsnota bevat een lijst met de belangrijkste problemen waarmee ouderen in armoede en vereenzaming kampen. Kinderarmoede wordt gelinkt aan generatiearmoede, een probleem dat niet uit het oog mag worden verloren. De sociale grondrechten automatisch toekennen, zou een grote stap betekenen voor alle kinderen die geboren worden in generatiearmoede. Mevrouw Cindy Franssen dringt aan op onderzoek naar kinderarmoede.

Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding moet een strategisch plan worden met duidelijke strategische en operationele doelstellingen. Van de minister van Welzijn, de heer Jo Vandeuren, is geweten dat ongelijkheid binnen de (preventieve) gezondheidszorg hem na aan het hart ligt.

Opgeleide ervaringsdeskundigen zullen ingezet worden in het verticale armoedebeleid. De spreekster wil dat zo ruim mogelijk benaderen. Zich louter en alleen toespitsen op de lokale diensteneconomie zal niet volstaan. Ervaringsdeskundigen in armoede kunnen ook in de CLB's (centrum voor leerlingenbegeleiding) ingeschakeld worden.

De spreekster sluit af met een opsomming van alle positieve en vooruitstrevende elementen uit de beleidsnota. Elk beleidsdomein moet middelen vrijmaken voor efficiënte en effectieve armoedebestrijding. Daarnaast is er de armoedetoets. Het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen zal structureel worden verankerd in alle beleidsdomeinen. De sociale partners worden bij het armoedebeleid betrokken. Een laatste belangrijk punt is de meldpuntfunctie.

Als minister Lieten met de steun van de andere ministers uit de Vlaamse Regering erin slaagt het armoedebeleid te ontwikkelen volgens de rode draad uit de beleidsnota, zal het beleid in deze regeerperiode evolueren van meten naar handelen. Mevrouw Cindy Franssen zegt minister Lieten haar steun toe.

2. Uiteenzetting door mevrouw Vera Van der Borgh

Mevrouw *Vera Van der Borgh* beaamt dat armoede veel meer is dan een tekort aan inkomen, maar voegt daaraan toe dat armoede begint met een tekort aan inkomen.

De meerwaarde van de beleidsnota Armoede 2009-2014 is de boodschap dat de nadruk zal komen te liggen op kinderen en hun gezin. Voor het overige bevat de beleidsnota vooral zaken waarmee de commissieleden reeds vertrouwd zijn.

Een beleid dat focust op kinderen in armoede, focust tegelijk op de gezinnen waarin die kinderen opgroeien. De Vlaamse Regering wil werk maken van een basisdecreet op de sociale bescherming en een gezinsbijslag. Zal daarbij rekening worden gehouden met het gezinsinkomen? Op federaal niveau zijn maatregelen getroffen waardoor een aantal doelgroepen een verhoogde gezinsbijslag geniet.

Er zijn reeds talrijke maatregelen getroffen om (generatie)armoede tegen te gaan. Desondanks is het aantal mensen in armoede voortdurend blijven stijgen, een trend die versterkt wordt door de financiële en economische crisis. De spreekster vraagt zich af welk effect alle vroegere maatregelen in wezen hebben gesorteerd. Het zou bijvoorbeeld interessant zijn na te gaan hoeveel kinderen die zijn opgegroeid in een kansarm gezin, uiteindelijk uit de armoedespoiraal zijn geraakt. Daarnaast dient onderzocht te worden op welke manier zij uit die armoedespoiraal zijn geraakt. Enkel op die manier kan het toekomstige beleid geoptimaliseerd worden.

Departementen en agentschappen werken met aandachtsambtenaren en ervaringsdeskundigen. Mevrouw Vera Van der Borgh t wil vernemen of is onderzocht wat hun inspanningen hebben opgeleverd. Dankzij de aandachtsambtenaar houdt Kind en Gezin bijvoorbeeld rekening met de armoedegraad bij het toekennen van kinderopvangplaatsen.

De beleidsnota stelt voor dat elk departement een ervaringsdeskundige in dienst neemt a rato van 0,1 voltijds equivalent (VTE). De spreekster twijfelt aan de meerwaarde daarvan. Welk verschil kan een medewerker maken als die maar een halve dag per week aanwezig is?

Tijdens de bespreking van Gezondheidsdoelstelling ‘Voeding en Beweging’ en Vlaams actieplan 2009-2015 (*Parl. St. Vl. Parl.* 2009, nr. 112/1) is gewezen op het feit dat wie in armoede leeft meestal ook ongezond leeft. Mevrouw Vera Van der Borgh t wil weten of gezocht wordt naar een methode om deze doelgroep te bereiken en te overtuigen van de gezondheidsdoelstelling.

3. Uiteenzetting door mevrouw Güler Turan

Mevrouw *Güler Turan* vindt het positief dat minister Lieten zich achter de Decenniumdoelen schaaft. Ze hoopt dat alle ministers van de Vlaamse Regering zullen samenwerken om deze doelstellingen te halen. De beleidsnota schuift een aantal overlegmogelijkheden naar voren om samen met alle stakeholders te werken aan de best mogelijke aanpak. Begin 2010 moet het overleg starten met de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW), de Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW), alle sociale partners en mensen die in armoede leven. Het is belangrijk om ook in overleg te treden met armenverenigingen die niet gesubsidieerd worden. Ook verenigingen die niet goed genoeg georganiseerd zijn om subsidies aan te vragen, verdienen steun. Er dient immers gestreefd naar een maximale betrokkenheid.

Wie in armoede leeft, kan meestal geen beroep doen op de gebruikelijke kanalen om informatie over dienstverlening te verzamelen. Daarnaast is het zo dat betrokkenen door de talrijke parallelle initiatieven door de bomen het bos niet meer zien. Precies daarom dringt de spreekster aan op een overzicht van alle initiatieven op alle verschillende beleidsniveaus. De doelgroep is gebaat bij transparantie en informatie.

Meer en meer mensen slagen er niet meer in hun water- of energiefacturen te betalen. Dergelijke facturen zijn vaak onduidelijk. Energie- en waterleveranciers moeten zorgen voor transparante facturen. Daarnaast moet geïnformeerd worden over de goedkoopste energieformules.

Armoede is de absolute prioriteit van de Vlaamse Regering in 2010. Omdat elke Vlaamse minister blijvend gemotiveerd moet worden om bij te dragen aan de strijd tegen armoede, suggereert mevrouw Güler Turan om alle ministers wekelijks te ondervragen over wat ze de afgelopen week ondernomen hebben in de strijd tegen armoede.

4. Uiteenzetting door mevrouw Mieke Vogels

Mevrouw *Mieke Vogels*, die net zoals mevrouw Franssen van oordeel is dat er al heel wat cijfers bekend zijn over armoede, begint haar uiteenzetting bij professor Bea Cantillon die waarschuwt tegen een structureel probleem in de armoedebestrijding. Er is de voorbije twintig jaar voornamelijk gefocust op de zogenaamde nieuwe sociale risico's. De overheid heeft flink geïnvesteerd in zaken als kinderopvang, goede scholing of ziektepreventie. De Vlaamse overheid heeft programma's opgezet en gesubsidieerd. De federale overheid heeft voor fiscale voordelen gezorgd. Het overgrote deel van deze investeringen vloeit in wezen terug naar de middenklasse. Het is bijvoorbeeld de middenklasse die een beroep doet op de gesubsidieerde kinderopvang.

Oude sociale risico's zoals inkomensverlies of ziektekosten zijn verwaarloosd. De uitkeringen in Vlaanderen zitten onder het Europese gemiddelde. Werk hebben is volgens velen de belangrijkste voorwaarde om uit de armoede te geraken, maar toch maakt 30 percent van de kinderen die in armoede leven, deel uit van een gezin met één arbeidsinkomen. Het minimumloon volstaat amper nog om een appartement met twee slaapkamers te huren.

De belangrijkste uitdaging voor minister Lieten wordt het probleem benoemen. Tot voor kort luidde de mantra van de Vlaamse Regering dat de hardwerkende Vlaming steeds meer belastingen moet betalen en er niets voor terugkrijgt. De cijfers van professor Bea Cantillon weerleggen deze stelling. Wie geen belastingen betaalt, geniet geen fiscaal voordeel. De realiteit is dat de hardwerkende Vlaming wel belastingvoordeel geniet als hij bijvoorbeeld zijn huis beter isoleert.

Dat een herverdeling dringend nodig is, illustreert mevrouw Mieke Vogels door erop te wijzen dat de hoogste inkomens 28 maal hoger zijn dan de laagste. Professor Bea Cantillon toont in een studie aan hoe de investeringen in kinderopvang systematisch terecht komen bij de (hogere) middenklasse en pleit voor een afschaffing van de fiscale aftrek. Die middelen moeten geïnvesteerd worden in bijkomende kinderopvangplaatsen.

Daarnaast klaagt mevrouw Mieke Vogels aan dat begrotingsmiddelen specifiek bestemd voor kansarmen al te vaak niet gebruikt worden. Naar aanleiding van de begroting 2009 besliste de Vlaamse Regering een huursubsidie toe te kennen aan wie langer dan vijf jaar wacht op een sociale woning. De maatregel is uiteindelijk niet uitgevoerd en de gereserveerde middelen zijn gebruikt voor renovatiepremies. De begroting voor 2009 bevatte een krediet van 42,5 miljoen euro voor de inkomensgebonden kinderopvang in de zelfstandige sector, dat naar voren werd geschoven als een maatregel in de strijd tegen de kansarmoede. Van dat krediet is uiteindelijk tien miljoen euro gebruikt. De spreekster dringt er bij de minister op aan niet alleen na te gaan welke kredieten worden vrijgemaakt voor armoedebestrijding, maar ook of de geplande maatregelen worden uitgevoerd.

Een beleidsnota die voor vijf jaar geldt en de Decenniumdoelen vooropstelt, had een stappenplan moeten bevatten. Wat betekent de halvering van de gezondheidsongelijkheid tussen arm en rijk op Vlaams niveau? Men zou bijvoorbeeld kunnen meten hoeveel kansarmen nu gebruikmaken van de gratis borstkankerscreeningsprogramma's.

Wat mevrouw Mieke Vogels vooral verontrust, is het gebrek aan maatschappelijke verantwoordelijkheid over de toenemende armoede. Het is aan de politiek om die maatschappelijke

verontwaardiging te uiten en te wijzen op het belang van solidariteit. Gezien de beperkte middelen moet de samenleving keuzes maken. Men kan kiezen voor de middenklasse of voor een eerlijke herverdeling. Op dit ogenblik wordt volgens mevrouw Mieke Vogels onvoldoende gepleit voor een eerlijke herverdeling.

Mevrouw *Vera Van der Borgh* reageert dat gezinnen met kinderen die moeten rondkomen met een minimuminkomen steun verdienen om uit de armoede te blijven. Inkomensgerelateerde kinderopvang is een oplossing, maar ook de jobkorting. Daarnaast moet ook strijd worden geleverd tegen de generatiearmoede. Het is schrijnend dat kinderen die in een kansarm gezin geboren worden, zelden uit de kansarmoede raken. Vandaar haar vraag naar bijkomend onderzoek en cijfergegevens om het beleid te optimaliseren.

Het is legitiem te twijfelen aan het nut van steun aan gezinnen met een gemiddeld arbeidsinkomen, maar werk hebben is om meerdere redenen heel belangrijk. Werk hebben levert een inkomen op, maar het komt ook iemands maatschappelijke integratie ten goede.

5. Uiteenzetting door mevrouw Lies Jans

Mevrouw *Lies Jans* zegt dat de rol van de OCMW's binnen het verticale en horizontale armoedeoverleg geminimaliseerd wordt. De lokale besturen worden beschouwd als stakeholders terwijl de OCMW's het lokale armoedebeleid trekken en coördineren. De spreekster wil vernemen waarom de OCMW's niet expliciet vermeld worden en hoe de minister hun rol ziet.

Ieder jaar moet voor elk beleidsdomein worden onderzocht hoe het de strijd tegen de armoede aanpakt. Mevrouw *Lies Jans* vraagt de minister of zij alle beleidsnota's heeft gescreend. Ze vraagt om in de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid verslag uit te brengen van deze oefening.

Vlaanderen is geen eiland. Vlaanderen moet samenwerken binnen de Belgische federatie en op Europees niveau. Een IMC is het aangewezen forum om accenten te leggen en problemen aan te pakken. Opnieuw vraagt mevrouw *Lies Jans* om daarover geïnformeerd te worden.

De armoedetoets is een nieuw instrument. De uitdaging zal erin bestaan dit nieuwe, slechts vaag omschreven instrument te optimaliseren. De spreekster wil vernemen hoe minister *Lieten* de armoedetoets in de praktijk zal inzetten.

6. Antwoord van de minister

Minister *Ingrid Lieten* vindt de vraag van mevrouw *Franssen* over de automatische toekenning van rechten terecht. De automatische toekenning moet bijna per definitie gelden voor mensen in armoede. Het is voor de modale burger al niet evident om zijn weg te vinden in alle reglementen en voorschriften. De minister zal samen met de heer *Jo Vandeurzen*, minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, overleggen hoe Vlaanderen zijn standpunt ten aanzien van de federale aspecten kenbaar kan maken op de IMC Sociale Integratie.

De decenniumdoelen zijn belangrijke streefdoelen. Ze zullen in overleg met de verschillende partners geconcretiseerd worden.

Minister *Ingrid Lieten* is het eens met mevrouw *Franssen* dat ook in het beleidsdomein Landbouw een contextanalyse gemaakt moet worden. Armoede moet opspoorbaar worden in de landbouwsector. Minister *Ingrid Lieten* zal daarover overleg plegen met de bevoegde minister en alle stakeholders.

In de strijd tegen kinderarmoede zijn minister Jo Vandeurzen en Kind en Gezin belangrijke partners. De studiedienst van de Vlaamse Regering zoekt een cijfermatige onderbouwing van kinderarmoede. Bedoeling is om die cijfergegevens systematisch te vergelijken met de beleidsdoelstellingen.

De meeste departementen en agentschappen zien het belang in van de ervaringsdeskundige. Er is bij alle bevoegde ministers op aangedrongen om ervaringsdeskundigen in te schakelen. Het is de beste manier om rechtstreeks in dialoog te treden met mensen die armoede kennen. De ervaringsdeskundige kan per beleidsdomein aangeven welke – voor de administratie onzichtbare – drempels en valkuilen er zijn.

Het regeerakkoord bepaalt dat de gezinsbijslag gekoppeld zal worden aan het gezinsinkomen. Minister Ingrid Lieten zal in het overleg daarover de inzichten van mevrouw Van der Borgh in het achterhoofd houden.

Het is niet evident om het effect te meten van alle getroffen maatregelen. Gegevens worden niet altijd op een geïntegreerde wijze bijgehouden. Kritische succesfactoren zijn nooit bepaald en er is nooit een nulmeting uitgevoerd. Er wordt een poging ondernomen om daar in de toekomst werk van te maken, te beginnen bij een lijst van wat meetbaar is.

Mevrouw *Vera Van der Borgh* herhaalt haar vraag om een onderzoek te starten naar generatiearmoede.

Minister *Ingrid Lieten* verwijst naar het onderzoek van professor Bea Cantillon en het Jaarboek Armoede en Sociale Uitsluiting, die beide een aantal definities en indicatoren bevatten. Op basis daarvan kan worden gezocht naar verfijnde indicatoren en meetinstrumenten. Daarnaast zijn er internationale studies die aantonen dat welzijn en levenskwaliteit het hoogst zijn waar de inkomenskloof klein is. In dat opzicht moet de sociale zekerheid als een maatregel tegen armoede in rekening worden gebracht. De minister beaamt dat het ook belangrijk is te weten hoeveel kinderen uit de generatiearmoede zijn geraakt.

Aandachtsambtenaren en ervaringsdeskundigen zullen een belangrijke rol spelen bij het opstellen van het Actieplan Armoedebestrijding. Zij analyseren de beleidsnota's. Bij de opmaak van nieuwe regelgeving zijn zij de eerste aanspreekpunten. Elke minister is gevraagd een budget vrij te maken voor een ervaringsdeskundige a rato van 0,1 VTE. Elke minister heeft zich geëngageerd om te evolueren naar 0,2 VTE, wat het belang van de ervaringsdeskundige benadrukt. Minister Ingrid Lieten heeft er vertrouwen in dat ambtenaren snel de meerwaarde zullen inzien van de ervaringsdeskundigen. Tevens zal in overleg met de betrokken ministers bekeken worden hoe de organisatie het best gebeurt.

Preventieve gezondheidscampagnes zijn belangrijk, maar nog belangrijker is dat ze de juiste doelgroepen bereiken. Er moet gezocht worden naar de goede aanpak en gedifferentieerde communicatie.

Minister Ingrid Lieten antwoordt mevrouw Turan dat het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen de eerste gesprekspartner is. De minister zal de administratie en het Vlaams Netwerk vragen of er nog niet gesubsidieerde verenigingen zijn die eveneens belangrijke stakeholders vertegenwoordigen. De beleidsnota somt de stakeholders op: de verenigingen waar armen het woord nemen en het Vlaams Netwerk, het werkveld, de academici, het lokale niveau dat voor innovatie en effectiviteit zorgt en de sociale partners. Nieuwe partners zijn bijvoorbeeld de Vrouwenraad en de Verenigde Verenigingen.

De suggestie van mevrouw Turan om voor een duidelijk overzicht van alle initiatieven te zorgen, zal voorgelegd worden tijdens het overleg met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten en de Vereniging van Vlaamse Provincies.

Minister Ingrid Lieten beaamt dat energiefacturen niet transparant zijn, al zijn op federaal niveau reeds enkele initiatieven genomen om daaraan te verhelpen. Er is een protocolafpraak met de energieleveranciers, maar dat is gebaseerd op vrijwilligheid en bijgevolg niet optimaal.

De minister noemt het idee om alle ministers wekelijks te ondervragen aantrekkelijk. Binnen de Vlaamse Regering zal zij de andere ministers voortdurend vragen aandacht te schenken aan armoedebestrijding in hun beleid.

Ten aanzien van mevrouw Vogels beaamt minister Ingrid Lieten dat wie te weinig verdient om belastingen te betalen, geen fiscale voordelen geniet. Ze zal daar binnen de Vlaamse Regering aandacht voor vragen. Anderzijds is het wel zo dat het regeerakkoord inkomensgerelateerde kinderopvang naar voren schuift.

De huursubsidie is na een lange discussie pas aan het einde van de vorige regeerperiode ingevoerd. Het is te vroeg om te oordelen over de mate waarin de middelen benut zullen worden. In 2010 wordt de huursubsidie een belangrijk aandachtspunt van minister Freya Van den Bossche. Als de huursubsidie of de communicatie erover falen, zal feedback gegeven worden. De huurmarkt is immers een goede compensatie voor het gebrek aan sociale woningen.

Minister Ingrid Lieten zal als coördinerend minister het effect op de armoede van alle beleidsbeslissingen nagaan. Ze is bereid daarover verslag uit te brengen in het Vlaams Parlement.

Het is de bedoeling de Decenniumdoelen om te zetten in naar het beleid vertaalbare en meetbare streefdoelen. Met elke Vlaamse minister zal gezocht worden naar streefdoelen voor deze regeerperiode. Tegelijk wordt gezocht naar een ambitieus maar realistisch tijdsplan. Het is vervolgens aan de betrokken minister om een en ander om te zetten in een stappenplan.

Ten aanzien van mevrouw Jans beaamt minister Ingrid Lieten het belang van de OCMW's. De OCMW's zullen ruimte krijgen om hun rol ten volle te spelen.

Aan alle ministers is voor de opmaak van de beleidsnota's gevraagd aandacht te schenken aan armoedebestrijding. Elke minister is daarop ingegaan. Voor wat de begroting betreft, zal met elke minister worden nagegaan hoe middelen bestemd voor armoedebestrijding zichtbaar kunnen worden gemaakt.

De minister verklaart zich bereid verslag uit te brengen over de IMC Sociale Integratie.

Er wordt gezocht naar de aangewezen uitvoering van de voorlopig nog theoretische armoedetoets. Een en ander mag evenwel geen aanleiding geven tot nieuwe administratieve lasten. De minister toont zich opnieuw bereid daarover in debat te gaan met het Vlaams Parlement.

III. MET REDENEN OMKLEDE MOTIES

Na afloop van de bespreking worden met redenen omklede motie aangekondigd door mevrouw Vera Van der Borgh, door mevrouw Marijke Dillen en door mevrouw Cindy Franssen.

De voorzitter,

Tom DEHAENE

De verslaggevers,

Marijke DILLEN

Cindy FRANSSEN